

KONSTVETENSKAPLIG FORSKNING ÖVER LÄROSÄTESGRÄNSERNA – ELLER TVÄRVETENSKAPLIG FORSKNING INOM DEM?

Elin Manker

Institutionen för kultur- och medievetenskaper, Umeå universitet

Detta position paper rör inte ett specifikt förslag för en gemensam forskningsfråga eller ett projekt, utan reflekterar istället över en situation som en del av oss disputerade befinner oss i, samt avser att peka ut några konsekvenser för forskningen med anledning av det: Vi är ett antal konstvetare idag som är anställda vid universitet / högskolor vilka *antingen* har väldigt små konstvetenskaplig miljöer, varvid forskningssammanhangen och de högre seminarierna, kanske även doktorandantagning, är helt avhängiga att vi hittar tvärvetenskapliga samarbeten inom lärosätet; *eller* är vi anställda vid sådana institutioner som faller utanför det inarbetade konstvetenskapliga nätverket, såsom de konstnärliga högskolorna och andra miljöer som idag anställer konstvetare men som inte bedriver undervisning på grund/avancerad/forskarnivå motsvarande "vanlig" konstvetenskap (tex Konstfack, Malmö högskola eller Estetiska ämnen vid UmU). Det kan tyckas att vi konstvetare väl ändå har kontakt då kollegiet i Sverige är relativt litet, liksom det kan tyckas att det i grunden är positivt med den tvärvetenskapliga miljön. Vilket stämmer, men det finns också följder av att vi sprids åt andra håll än till de "rena" konstvetenskapliga miljöerna (och här räknar jag in konstmuseerna).

KONSTVETENSKAPLIG FORSKNING ÖVER LÄROSÄTESGRÄNSERNA – ELLER TVÄRVETENSKAPLIG FORSKNING INOM DEM?

Det är i detta paper inte min mening att lyfta frågan om små eller tvärvetenskapliga miljöer som ett problem, men jag tänker att fokus i någon diskussion under dagarna kan vara hur konstvetenskapen, på grund av tvärvetenskapen, kan/bör stärka sin ämnesidentitet och/eller flytta fram sina positioner. Hur görs det? Hur kan den situationen vara/bli till något positivt och kvalitativt. Och finns andra trängande frågor att tänka kring, gällande tvärvetenskaplighet och konstvetenskaplig forskning idag?

Jag nämner nedan två områden som skulle kunna tas som utgångspunkt i diskussionerna:

Jag själv tillhör som bekant en liten konstvetenskaplig miljö (UmU). Vi är en och en halv person anställd, med vikarierande och timanställd personal för att täcka upp där undervisningstimmarna inte räcker till. Jag har varit ansvarig för det högre seminariet i några år, något som drivits trots att vi inte längre har

forskarutbildningsbehörighet. Det finns en stark vilja hos institutionsledningen att ämnet ska växa, men i realiteten är det en mycket långsam process.

Att miljön är liten är kanske i första hand ett problem ur utbildningsperspektiv (studenter möter för få lärare, får kanske rent av ett begränsat perspektiv på konstvetenskap) och just det är inte dessa ämnesdagars tema. Men för vår del, för att få ämnet att hitta stabilitet (grundutbildningen är ju en ekonomisk bas för att ämnet ska finnas över huvud taget) har vi i dagsläget valt att rikta en del av vårt kursutbud till andra ämnen. Vi har därför t.ex. kurser riktade till MKV-studenter, med konstvetenskapligt tema men som kan ha relevans i deras utbildning, och som blir lite annorlunda än en vanlig grundkurs. Jag vet att detta också varit något SU gjort (då det efterfrågats från datavetenskap – minns jag rätt nu?), kanske rent av är det något de flesta institutioner gör? Det jag vill komma åt med att peka på dessa kurser är att det ställer frågan om vad vi konstvetare "är bra för" på sin spets. Vad är det vi gör, vad är det vår kunskap eller expertis gör (eller kan göra) utanför det egna fältet?

När jag kom till UmU möttes jag av en syn på konstvetenskap som aktualiserade den frågan. Andra ämnen refererade till vår kunskap som "att göra bildanalyser", att det var vad vi gjorde som kunde bidra med något till deras studenter. Ja, på ett sätt gör vi ju bildanalyser, men kanske att det ändå blir lite förenklat. Ändå infinner sig frågan vad det då är vi erbjuder som konstvetare, vilka (forsknings)perspektiv driver vi, hur kommuniceras de bortanför det inomvetenskapliga perspektivet, vilka perspektiv måste vi kanske bli bättre på att visa att vi kan? Jag tror att de flesta av oss tänker att konstvetenskapen (inkl. visuella studier) kan bidra (och bidrar?), men har vi en strategi för hur vi gör det? Behövs en strategi? Behövs att vi samlas kring det – kan vi ens samlas kring det?

En annan aspekt: Ur ett forskningsperspektiv är tvärvetenskap naturligtvis positivt i grunden, och jag tror att alla i kollegiet är starka i sina positioner och kan driva sina respektive expertisområden inom de tvärvetenskapliga projekt de genomför. Men den tvärvetenskapliga forskningen/ forskningsinstitutionen reser åtminstone två frågor:

- dels hur verkligt tvärvetenskaplig forskningen blir, korsbefruktas projekten eller blir det parallella spår som "bara" belyser varandra
- dels (och det här är kanske en lite mer trängande fråga för konferensen): när små miljöer inte längre kan ta in doktorander och de istället värvas till tvärdisciplinära forskarskolor (t.ex. genusforskarskolan, inom lärarutbildning, eller företagsforskarskolan, tre exempel på tvärvetenskapliga forskarskolor på UmU) så blir doktoranderna disputerade i något annat än konstvetenskap, och deras väg genom forskarutbildningen ser annorlunda ut än om den bedrivs inom ämnet. Inte heller det behöver vara ett problem egentligen, men man kan reflektera över hur den framtida gruppen av forskare i konstvetenskap kommer att se ut? Vilken konstvetenskap kommer att bedrivas; blir den rent av mer en hjälpvetenskap till andra, starkare (större) ämnen? Går något förlorat? Gör det i så fall något? Och vad är kollegiets erfarenheter av hur stor plats de konstvetenskapliga metoderna, teorierna och frågorna får i tvärvetenskapliga forskarskolor, dvs. i den blivande forskarens ämnesidentitet och kunskapsbank?)